Algemene beschouwingen - 1 juli 2025

Inleiding

Voorzitter, de gemeente Staphorst heeft een nieuwe aanvliegroute voor het opstellen van de begroting. De landing wordt met de nieuwe systematiek eerder ingezet. Een tijdig ingezette landing betekent in de vliegwereld veiligheid, comfort, brandstofbesparing en minder geluidsoverlast. De nieuwe werkwijze zorgt voor een tijdige doordenking van te maken keuzes en voorkomt het overhaast bijstellen van plannen en de financiering ervan.

Daarom bespreken we nu (halverwege het jaar 2025) de kadernota voor 2026. Dit jaar is in gemeenteland bekend als het ravijnjaar. Die aanduiding laat zien dat we als gemeente ons huishoudboekje goed op orde moeten hebben. En dat we als raad scherp moeten hebben wat noodzakelijk, nuttig of aangenaam is. De basis moet op orde zijn, voor aangename zaken is er nu geen ruimte in de begroting. Voor onze fractie is een lastenverhoging voor onze inwoners alleen acceptabel als dat nodig is om noodzakelijke taken uit te voeren. Ik licht verderop toe hoe wij dat concreet voor ons zien.

Vier dieren als voorbeeld

De bijbel bevat veel wijze lessen voor zowel het materiële als het geestelijke. Het bijbelboek Spreuken staat er vol van. In hoofdstuk 30 ontmoeten we vier kleine dieren, die tot een voorbeeld voor de mensen kunnen zijn: de mier, de klipdas[1], de sprinkhaan en de spin.

Mieren zijn kwetsbare en kleine diertjes, die in de zomer een voedselvoorraad aanleggen om goed voorbereid te zijn op de winter. Laten wij, net als de mieren, onze begroting zo opstellen dat we voorbereid zijn op toekomstige financiële verplichtingen.

Klipdassen zijn een makkelijke prooi en moeten in een vijandige omgeving overleven. Daarom wonen ze in rotsen. Ook wij moeten ons bewust zijn van gevaren en – waar mogelijk – daartegen beschermen.

‘Sprinkhanen hebben geen koning', zegt de bijbel. Toch werken ze uiterst georganiseerd en doelgericht. De Schepper heeft deze beestjes een bijzonder instinct gegeven, waardoor ze hiertoe in staat zijn. Een duidelijke les voor ons als mensen. Laten we het gezamenlijke doel in het oog houden en samen optrekken. Elkaar niet tegenwerken of zelfs polariserend bezig zijn, maar oog hebben voor elkaars welbevinden. Dat zorgt voor een stevig fundament onder onze samenleving.

Spinnen[2] zijn niet welkom in ons huis. Sommigen zijn er zelfs bang voor. Ze zijn makkelijk te verwijderen of dood te maken. Toch wagen ze zich zelfs in een koninklijk paleis. Je zou kunnen zeggen dat ze zich niet door moeilijke omstandigheden tegen laten houden.

Financieel perspectief

Inmiddels is al veel werk verricht door onze ambtelijke organisatie, waarvoor dank! De landing is ingezet en we hebben scherp waar we op af koersen. De landingsbaan is kort en het vliegtuig zwaar beladen. De piloten horen van de luchtverkeersleiding dat er weinig speelruimte is.

Zo heeft onze gemeente te maken met teruglopende inkomsten vanuit het Rijk en tegelijkertijd een groter wordend takenpakket. Voor ons staat het langetermijnperspectief voorop. Regeren is vooruit zien. Na 2029 krijgen we te maken met forse investeringen in het IHP. Noodzakelijke investeringen, waar we desnoods geld voor lenen.

---

[1] De Statenvertaling spreekt hier over ‘konijnen’.
[2] Nieuwere vertalingen spreken over ‘hagedis’.

We nemen u mee naar een aantal concrete zaken.

- Woningbouw is een doorlopend thema. Er zijn plannen gemaakt en we zijn goed op weg om voldoende woningen voor onze eigen inwoners, jong en oud, te realiseren. We vragen daarbij aandacht voor het aanwijzen van welstandsvrije gebieden en het kritisch kijken naar overbodige regels binnen de Omgevingswet. Dit om de regeldruk minder te maken en kosten te besparen.
- Binnen het Sociaal Domein worden grote bedragen gevraagd. Als SGP onderschrijven we het belang van investeren in een goede welzijnsstructuur, met oog voor jeugd, gezin en samenlevingskracht. In de kadernota wordt aangegeven dat deze investering in lijn is met het advies van de VNG. Wij hebben bedenkingen bij de wijze waarop deze nu wordt vertaald in onze kadernota. Voor de nieuwe welzijnsorganisatie is € 700.000 per jaar extra begroot, zonder dat er een uitgewerkt plan ligt. Daarnaast willen wij nadrukkelijk aandacht voor wat lokaal past. Onze gemeente is niet gebaat bij generiek beleid. We verschillen te veel van andere gemeenten. Ook hier pleiten we voor een Staphorster aanpak: zorgvuldig en doelgericht. ‘Zorgen dat’ in plaats van ‘zorgen voor'.
- Er worden grote investeringen in sportvoorzieningen voorzien. Bewegen is gezond en scholen kunnen de voorzieningen gebruiken voor hun bewegingsonderwijs. Echter, deze investeringen vallen voor ons niet onder het kopje ‘noodzakelijk’.

Keuzes maken

Daarmee tekent zich voor onze fractie een duidelijke denklijn m.b.t. de begroting van 2026 én de meerjarenbegroting tot en met 2029 af.

- Als raad moeten we keuzes maken. Daarom is het nodig dat wij weten waar we het geld aan uitgeven. Bedragen zonder concrete onderbouwing horen niet in de kadernota thuis: dat geldt zowel voor opbrengsten als voor kosten. PM-posten voor zaken die noodzakelijk zijn (denk aan uitbreiding begraafplaats en toekomstbestendig maken gemeentewerf), zijn voor ons onacceptabel. Daar moet een realistisch bedrag opgenomen worden.
- Er dient toegewerkt te worden naar een begrotingssaldo in 2029 dat ruimte biedt voor de extra lasten die nu al kort na 2029 te voorzien zijn. Financiering met vreemd vermogen legt een claim op de toekomstige generatie; dat willen we zoveel mogelijk beperken. Ook uitgaven ten laste van bestemmingsreserves en incidentele uitgaven verdienen ook een kritische blik.
- Het verhogen van de OZB-tarieven is wat de SGP betreft niet aan de orde. Door het maken van andere keuzes kan verhoging van de OZB voorkomen worden.

Afsluiting

We leven in een woelige en onrustige wereld. Vorige week was er in ons land een NAVO-top en de leiders van de NAVO-landen straalden uit dat ze hun burgers veiligheid kunnen bieden door o.a. het budget voor Defensie fors te verhogen. Echte veiligheid is alleen te verkrijgen bij Christus. De vier genoemde dieren uit Spreuken leren ons hoe we deze veiligheid kunnen verkrijgen. Mieren bereiden zich tijdig voor op mindere tijden. Zo moeten wij ons als mensen voorbereiden op de toekomst, maar bovenal op ons levenseinde, wanneer we onze Schepper zullen ontmoeten. Laten we zijn als een klipdas die zijn veiligheid zoekt in een rots. Christus vergelijkt zichzelf met een Rots en alleen bij Hem zijn we geborgen. Laten we zijn als een sprinkhaan, die niet z’n individuele belang voorop stelt, maar het gezamenlijke belang hoger acht. En tot slot: laten we zijn als een spin, die met z’n speciale poten en het vermogen om spinnendraad te maken, het voor elkaar krijgt om het paleis van de koning binnen te gaan. Dit betekent dat we de blik gericht houden op het eeuwige koninkrijk van Jezus.

We wensen het college en de gemeentelijke organisatie Gods zegen toe op het verder uitwerken van de plannen tot een solide begroting.